

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 347/2017-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. augusta 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka o sťažnosti [REDACTED], a [REDACTED] [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Vladimírom Stankom, Obrody 25, Košice, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 303/2002 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 303/2002 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 303/2002 konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] a [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný nahradiť [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED] trovy konania v sume 330,04 € (slovom tristotridsať eur a štyri centy), na účet advokáta JUDr. Vladimíra Stanka, Obrody 25, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júna 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“), a [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľ v 2. rade“; spolu ďalej aj „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 303/2002 a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 177/2012.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že konanie na okresnom súde začalo 18. apríla 2000 doručením návrhu na vydanie platobného rozkazu [REDACTED], ktorý smeroval proti právnomu predchodcovi sťažovateľov. Vo veci bol vydaný rozsudok č. k. 24 C 303/2002-115 z 8. júna 2007, ktorý bol na základe odvolania sťažovateľa v 1. rade zrušený uznesením krajského súdu č. k. 4 Co 187/2007-129 z 18. septembra 2008. Aj následne vydaný rozsudok okresného súdu č. k. 24 C 303/2002-522 z 11. mája 2012 bol zrušený uznesením krajského súdu č. k. 4 Co 177/2012-595 z 30. decembra 2015. Sťažovatelia uvádzajú, že vec nebola právoplatne skončená napriek skutočnosti, že od

podania návrhu uplynulo viac ako 17 rokov. Sťažovatelia tvrdia, že po dobu 11 rokov trvania predmetného konania nepovažoval okresný súd za potrebné vypočúť žiadneho svedka. Obdobne mal k vzniku zbytočných prietáhov v konaní prispieť aj krajský súd, keďže o odvolaniach doručených 21. mája 2012 a 28. mája 2012 rozhodol až 30. decembra 2015. Nadväzne na uvedené sťažovatelia citujú z ustálenej judikatúry ústavného súdu použiteľnej v prípadoch, v ktorých sú namietané porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

3. Sťažovatelia svoj návrh na priznanie finančného zadosťučinenia každému z nich v sume po 13 000 € odôvodňujú celkovou dobou posudzovaného súdneho konania, mierou zavinenia okresného súdu a krajského súdu na vzniknutej dĺžke zbytočných prietáhov, ako aj pocitmi dlhotrvajúcej právnej neistoty.

4. Na základe uvedeného sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd vo veci takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov [redacted] a [redacted] na spravodlivé prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 303/2002 porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľov [redacted] a [redacted] na spravodlivé prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp.zn. 4 Co/177/2012 porušené bolo.

3. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 303/2002 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

4. Sťažovateľovi [redacted] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 13. 000,- eur. Okresný súd Košice II je povinný zaplatiť sťažovateľovi sumu 10. 000,- eur do

dvoch mesiacov od doručenia nálezu. Krajský súd v Košiciach je povinný zaplatiť sťažovateľovi sumu 3. 000,- eur do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

5. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 13 000,- eur. Okresný súd Košice II je povinný zaplatiť sťažovateľovi sumu 10. 000,- eur do dvoch mesiacov od doručenia nálezu. Krajský súd v Košiciach je povinný zaplatiť sťažovateľovi sumu 3. 000,- eur do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

6. Okresný súd Košice II je povinný v zmysle plnej moci uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 480,30 eur na účet právneho zástupcu sťažovateľov do 2 mesiacov od doručenia nálezu.“

5. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní zistil, že sú splnené všetky ústavné a zákonné predpoklady na prijatie sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie, a preto ju uznesením č. k. I. ÚS 347/2017-17 z 19. júla 2017 prijal na ďalšie konanie [§ 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] v časti, v ktorej namietali porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní. Vo zvyšnej časti bola sťažnosť sťažovateľov odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

6. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 20. júla 2017 predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ho vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti.

7. Predseda okresného súdu vo svojom stanovisku sp. zn. 1 SprV/563/2017 doručenom ústavnému súdu 28. júla 2017 uviedol:

„Pre objektivnosť zasielam tiež chronológiu vo veci vykonaných úkonov:

-žaloba bola v danej veci tunajšiemu súdu doručená dňa 18.4.2000 a žalovaným bol právny predchodca sťažovateľov.

-dňa 12.5.2000 bol spis postúpený z dôvodu miestnej príslušnosti Okresnému súdu Košice I, ktorý žalobcu vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu, kópiu žaloby doručil žalovanému, určil pojednávanie na deň 15.11.2001, ktoré odročil na 25.1.2002. Toto pojednávanie odročil na neurčito za účelom predloženia spisu Krajskému súdu v Košiciach, ktorý uznesením dňa 4.4.2012 rozhodol, že na konanie je príslušný tunajší súd.
-spis bol Okresnému súdu Košice II vrátený dňa 2.7.2002.

-dňa 13.9.2002 bol žalobca vyzvaný, či trvá na podanej žalobe.

-dňa 7.11.2002 bola žalobcovi zasielaná urgencia.

-v novembri 2002 bol vytýčený termín pojednávania na deň 19.3.2003.

-z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne bolo pojednávanie zo dňa 19.3.2003 odročené na neurčito.

-dňa 16.7.2003 bolo určené pojednávanie na deň 14.1.2004, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania,

-dňa 9.3.2004 bol urobený záznam z pripojeného spisu sp. zn. 20C 1074/2001.

-dňa 11.3.2004 bol daný pokyn pre zaslanie výzvy žalobcovi a dňa 29.7.2004 mu bola zasielaná urgencia.

-dňa 7.9.2004 doručil žalobca upresnenie návrhu a čiastočné späťvzatie žaloby.

-z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti zákonnej sudkyne bol spis dňa 5.11.2004 pridelený do súdneho oddelenia inej sudkyne apo ukončení práceneschopnosti dňa 22.2.2005 bol pridelený späť do súdneho oddelenia pôvodnej sudkyne, ktorá dňa 9.3.2005 oznámila účastníkom predpokladaný termín pojednávania.

-dňa 26.5.2005 bol zisťovaný stav konania v právnej veci evidovanej pod sp. zn. 20C 1074/2001 a kópia čiastočného späťvzatia bola doručená žalovanému, ktorý bol vyzvaný na vyjadrenie sa k čiastočnému späťvzatiu.

-uznesením zo dňa 20.7.2005 bolo konanie prerušené do právoplatného skončenia konania vo veci vedenej pod sp. zn. 20C 1074/2001.

-dňa 28.7.2005 sa žalovaný proti uzneseniu odvolal.

-dňa 10.8.2005 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, z ktorého bol vrátený 3.1.2006 so zrušujúcim uznesením.

-dňa 23.2.2006 dedičia žalovaného oznámili, že žalovaný zomrel.

-dňa 13.9.2006 bolo zistené číslo dedičského konania, ktoré sa týkalo žalovaného a žalobca bol vyzvaný na oznámenie, či trvá na podanej žalobe,

-dňa 3.11.2006 bola zasielaná výzva ustanovenému súdnemu komisárovi na oznámenie okruhu dedičov po zomrelom žalovanom.

-na výzvu súdny komisár reagoval oznámením, doručeným dňa 20.11.2006.

-uznesením zo dňa 28.12.2006, ktoré nadobudlo právoplatnosť 16.2.2007, bolo konanie prerušené do právoplatného skončenia konania vedeného na tunajšom súde pod sp. zn. 39D 127/2006.

-dňa 1.3.2007 doručil jeden z dedičov právoplatné osvedčenie o dedičstve,

-dňa 7.3.2007 bolo vydané uznesenie o pokračovaní v konaní. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 17.3.2007.

-dňa 3.4.2007 bol určený termín pojednávania na deň 9.5.2007.

-na tomto pojednávaní bol vyhlásený rozsudok, proti ktorému sa žalovaný v 1. rade dňa 19.6.2007 odvolal.

-dňa 29.6.2007 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 24.10.2008, kedy bol vrátený so zrušujúcim uznesením.

-dňa 18.11.2008 podal žalovaný v 1. rade proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach dovolanie.

-dňa 2.1.2009 bol žalovaný vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie a toto bolo zaslané na vyjadrenie žalobcovi.

-vyjadrenie k dovolaniu predložil žalobca 22.1.2009.

-dňa 1.4.2009 bol daný pokyn pre predloženie spisu Najvyššiemu súdu SR v Bratislave.

-dňa 31.3.2010 bol spis vrátený z Najvyššieho súdu SR s rozhodnutím, ktorým bolo dovolanie odmietnuté.

-v apríli 2010 bolo rozhodnutie dovolacieho súdu doručené účastníkom konania.

-v máji 2010 bolo určené pojednávanie na deň 29.6.2010.

-ďalšie pojednávania sa uskutočnili v dňoch 20.8.2010 a 28.9.2010.

-druhé z týchto pojednávani bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania.

-uznesením zo dňa 21.10.2010 bolo nariadené znalecké dokazovanie.

- proti uzneseniu sa žalovaný v 1. rade odvolal.*
- dňa 30.11.2010 bol daný pokyn pre zaslanie spisu ustanovenému znalcovi,*
- znalecký posudok bol súdu doručený 3.10.2011 spolu s vyúčtovaním znaleckej odmeny.*
- dňa 12.10.2011 bolo rozhodnuté o znalečnom.*
- dňa 11.10.2011 bol doručovaný znalecký posudok.*
- dňa 3.11.2011 doručil žalovaný v 1. rade svoje vyjadrenie, v ktorom uviedol, že je potrebné vykonať vo veci nové znalecké dokazovanie.*
- vyjadrenie žalobcu k znaleckému posudku bolo súdu doručené 15.11.2011.*
- v mesiaci december 2011 bolo určené pojednávanie na deň 7.2.2012.*
- ďalšie pojednávania sa uskutočnili v dňoch 6.3.2012, 13.4.2012 a 3.5.2012.*
- posledné z týchto pojednávanií bolo odročené na deň 11.5.2012 za účelom vyhlásenia rozsudku.*
- proti uvedenému rozsudku sa dňa 21.5.2012 odvolal žalovaný v 1. rade za žalovaného v 2. rade a žalobca dňa 28.5.2012.*
- dňa 31.5.2012 boli odvolatelia vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolania a tieto boli zaslané na vyjadrenie procesným protistranám.*
- dňa 2.7.2012 boli vydané procesné rozhodnutia.*
- dňa 3.7.2012 požiadal žalobca o predĺženie lehoty na vyjadrenie k odvolaniu žalovaného.*
- dňa 19.10.2012 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 14.1.2016, kedy bol vrátený so zrušujúcim uznesením.*
- dňa 26.1.2016 podal žalovaný v 1. rade za žalovaného v 2. rade dovolanie,*
- dňa 4.2.2016 bol dovolateľ vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie a toto bolo zaslané žalobcovi.*
- žalobca svoje stanovisko doručil súdu 25.2.2016.*
- uznesením zo dňa 25.5.2016 bol žalovanému v 2. rade vrátený súdny poplatok a bola zasielaná výzva žalobcovi.*
- v mesiaci august 2016 bol žalobca urgovaný na predloženie žiadaných listín, kde telefonicky oznámil, že boli predložené do iného spisu.*

-uznesením zo dňa 12.9.2016 bolo rozhodnuté o pripustení vstupu do konania obchodnej spoločnosti [REDACTED] Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 3.10.2016.

-dňa 7.11.2016 požiadala o zapožičanie predmetného spisu Krajská prokuratúra v Košiciach, ktorej bol zapožičaný 11.11.2016 na dobu 15 dní.

-následne bol spis predložený dňa 8.12.2016 Najvyššiemu súdu SR v Bratislave z dôvodu podaného dovolania, ktorý spis dňa 10.2.2017 vrátil tunajšiemu súdu na odstránenie vytýkaných väd.

-v zmysle pokynov dovolacieho súdu bolo vypracované 2.3.2017 uznesenie, adresované žalovanému v 2. rade.

-po odstránení vytýkaných väd bol spis 31.3.2017 predložený opakovane Najvyššiemu súdu SR v Bratislave, ktorý ho vrátil tunajšiemu súdu 3.5.2017 s rozhodnutím, ktorým dovolanie odmietol.

-dňa 11.5.2017 bolo určené pojednávanie na deň 13.6.2017

-na žiadosť žalobcu bolo pojednávanie odročené na deň 12.9.2017.

Vzhľadom na chronológiu vo veci vykonaných úkonov je potrebné vyzdvihnúť predovšetkým obdobia, keď sa spis nenachádzal na Okresnom súde Košice II. Boli to časové úseky od 12.5.2000 do 2.7.2002, keď sa spis nachádzal na Okresnom súde Košice I, ktorý začal vo veci riadne konať, keď vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu a vytýčil vo veci 2 pojednávania (!) (takmer 2 roky a 2 mesiace), obdobia, keď sa spis nachádzal na odvolacom Krajskom súde v Košiciach - 10.8.2005 až 3.1.2006 (takmer 5 mesiacov), 29.6.2007 až 24.10.2008 (rok a 4 mesiace), 19.10.2012 až 14.1.2016 (3 roky a 3 mesiace), časové úseky, keď sa spis nachádzal na Najvyššom súde SR v Bratislave - 1.4.2009 až 31.3.2010 (1 rok), 8.12.2016 až 10.2.2017 (2 mesiace) a 31.3.2017 až 3.5.2017 (mesiac) a u ustanoveného znalca - 30.12.2010 až 3.10.2011 (9 mesiacov), pričom znalecký posudok bol podaný až po urgencii znalca. Obdobia, keď sa spis nachádzal na iných všeobecných súdoch podľa môjho názoru nie je možné pripísať na ťarchu tunajšieho súdu, čo napokon uznávajú aj samotní sťažovatelia.

Ďalej poukazujem na skutkovú obtiažnosť sporu, ktorá si vyžiadala nariadenie znaleckého dokazovania vo veci, sám sťažovateľ v 1. rade dokonca navrhol nariadenie ďalšieho znaleckého dokazovania, čím skutkovú obtiažnosť sporu potvrdil. Pri posudzovaní

skutkovej obtiažnosti pritom nie je možné posudzovať len predmet sporu, ale danú vec vidieť v okolnostiach prípadu.

Ďalšou skutočnosťou, ktorú navrhujem pri rozhodovaní ústavného súdu zohľadniť, je fakt, že sťažovatelia neboli účastníkmi daného konania od jeho začiatku, ale sa nimi stali až po nadobudnutí právoplatnosti osvedčenia o dedičstve (22.2.2007) po tom, čo pôvodný žalovaný zomrel. Z obsahu spisu tiež vyplýva pasívny postoj sťažovateľa v 2. rade k predmetnému sporu, keď z obsahu zápisníc je zrejmé, že sa nezúčastňoval vytyčených pojednávaní a k predloženým dokumentom sa žiadnym spôsobom nevyjadroval. Zo strany tunajšieho súdu nebolo zaznamenané ani obdobie dlhodobej výraznej bezdôvodnej nečinnosti.

Zároveň Vám oznamujem, že netrvám na konaní ústneho pojednávania v danej veci a súhlasím s upustením od neho.“

8. Právny zástupca sťažovateľov vo svojom stanovisku k vyjadreniu predsedu okresného súdu doručenom ústavnému súdu elektronicky 22. augusta 2017 uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednania veci, a k v vyjadrení okresného súdu dodal, že namietané konanie, ktoré nebolo právoplatne ukončené ani po 17 rokoch, nie je potrebné osobitne vyhodnocovať, pretože už samotná dĺžka konania je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľná. Z uvedených dôvodov sťažovatelia trvajú na sťažnosti a jej dôvodoch.

9. Vzhľadom na uvedené ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

11. Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

12. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania

(obdobne predtým § 6 a § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016).

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna, faktická, prípadne procesná zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

16. Predmetom konania pred okresným súdom je zaplatenie nedoplatku na nájomnom za nebytový priestor, ktoré si voči pôvodnému žalovanému (právnemu predchodcovi sťažovateľov) uplatnil [REDACTED]. Ústavný súd konštatuje, že ide spor, ktorý patrí do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Zo skutočností uvedených sťažovateľmi, okresným súdom, ako aj vyplývajúcich z predloženého súdneho spisu možno vyvodit' určitú faktickú zložitost' posudzovaného konania vyplývajúcu z potreby nariadenia znaleckého dokazovania pre účely zistenia vykonaných prác v prenajatom nebytovom priestore.

17. Správanie sťažovateľov je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľov pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní, ktoré trvá celkovo viac ako 17 rokov, k zbytočným priet'ahom.

18. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní.

Ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu bol poznačený viacerými obdobiami dlhodobej aj krátkodobej nečinnosti a tiež aj nesústredenou a neefektívnou činnosťou (oba dosiaľ vydané rozsudky boli v odvolacom konaní zrušené). Konanie na okresnom súde začalo 18. apríla 2000 a doteraz nie je právoplatne skončené, čo aj pri nutnosti vykonania znaleckého dokazovania a z toho vyplývajúcej väčšej skutkovej náročnosti veci ústavný súd hodnotí ako neakceptovateľnú dobu z hľadiska trvania právnej neistoty sťažovateľov.

19. V súvislosti s argumentáciou predsedu okresného súdu k sťažnosti, v ktorej poukázal na skutočnosť, že sťažovatelia sa stali účastníkmi konania až právoplatnosťou osvedčenia o dedičstve 22. februára 2007, ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľov došlo k procesnoprávnemu nástupníctvu (sukcesii), teda k zmene pôvodného účastníka konania na strane žalovaného, a to na základe univerzálnej sukcesie (dedenie). Keďže univerzálna sukcesia (na rozdiel od singulárnej sukcesie) vyvoláva automaticky aj procesnoprávne nástupníctvo (sukcesiu), konajúci súd nemusel o pripustení tejto zmeny rozhodnúť svojim uznesením. Keďže pri zmene účastníkov nedochádza k vzniku nového procesnoprávneho vzťahu, ale k procesnoprávnemu nástupníctvu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu (mutatis mutandis I. ÚS 52/01), ústavný súd nemal pochybnosť o tom, že sťažovatelia môžu uplatňovať právo na konanie bez zbytočných prietahov aj pre štádium konania, ktoré tejto zmene predchádzalo. Pokiaľ ide o námietku okresného súdu o pasívnom postoji sťažovateľa v 2. rade v napadnutom konaní, ústavný súd ju vzhľadom na udelené splnomocnenie na jeho zastupovanie udelené sťažovateľovi v 1. rade 13. apríla 2007 nepovažoval za relevantnú.

20. Ústavný súd po komplexom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska predmetu konania, správania sťažovateľov a postupu okresného súdu, zohľadňujúc skutočnosť, že vo veci nie je ani po sedemnástich rokoch právoplatne

rozhodnuté, dospel k záveru, že v postupe okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní, a preto rozhodol, že bolo porušené základné právo s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu.

III.

21. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov.

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

24. S'ťažovatelia vo svojej s'ťažnosti požadovali od okresného súdu finančné odškodnenie v sume 10 000 € pre každého z nich, ktoré odôvodňovali celkovou dobou

posudzovaného súdneho konania, jeho priebehom a mierou zavinenia, ako aj dlhotrvajúcou právnou neistotou.

25. Ústavný súd pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení vzal do úvahy najmä charakter predmetu konania, obdobie právnej neistoty sťažovateľov, ich správanie počas predmetného konania, celkovú dĺžku namietaného konania, a aj skutočnosť, že vo veci zistil porušenie základného práva. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia nie je prípadná náhrada škody (napr. III. ÚS 339/07, III. ÚS 46/08 a pod.) Ústavný súd aplikoval zásadu spravodlivosti a zároveň sa riadil úvahou, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou. Berúc do úvahy aj všetky uvedené okolnosti, najmä skutočnosť, že spis sa mimo dispozičnej sféry okresného súdu nachádzal viac ako osem rokov, ústavný súd považoval za odôvodnené priznať pre každého zo sťažovateľov sumu 2 000 € ako primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

26. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

27. Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie ústavnej sťažnosti) uskutočnené v roku 2017. Každému zo sťažovateľov priznal za každý úkon vykonaný v roku 2017 sumu 147,33 €, čo po znížení o 50 % podľa § 13 ods. 2 vyhlášky predstavuje sumu 294,66 €, režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za 2 úkony pri dvoch sťažovateľoch vykonané v roku 2017 po 8,84 €, čo spolu predstavuje sumu 330,04 €.

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. augusta 2017